

05

A

354

Cum JESU Meo

De

CONSEQUENTIA
IN GENERE,

SUB PRÆSIDIO

*Viri plurimum Reverendi, Clarissimi
& Excellentissimi*

DN. JOHANNIS SCHARFII,
SS. THEOL. LIC. ejusdemq; P. P. Extraordi-
narii, Logicæ item ac Metaphys.
Ordinarii,

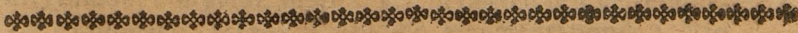
*Præceptoris, Promotoris & Patroni
sui æternum venerandi,*

Exercitii gratia publicè disputabit

CASPARUS GROSSIUS MITW. MISNICUS.

In Auditorio Majori,
horis matutinis,

Ad diem 27. Julii

WITTEBERGÆ,

Typis JOHANNIS RÖHNERI, Academ. Typogr,

ANNO M DC. XLIII.

Cum J. Bau Mco

CONSEQUENTIA IN GENERE

Sub Praesidio

N. S. Pharmaciae Rerum, Classis
F. P. Rerum

Dr. JOHANNIS SCHARFII
S. S. THEOLOGICAE, F. P. RERUM

Philosophiae, Logicae

Præceptoris, F. P. RERUM

Philosophiae, Logicae

Executio, F. P. RERUM

CASPARUS CRASSIUS M. W. M. S. I. C. U. S.

In Auditorio Majori,

horæ matutinae,

die 27. Julii

.....

WITTEBERG,

Typo JOHANNIS RÖNNERS, Academ. Typogr.

ANNO M. DC. XLIII.

Συμ̄θεω.

Uanta in qualibet disciplina *Consequentia* sit necessitas, nemo est, qui ignoret. Quid enim sit disputationes modò attendamus, frequentius illis verbis; *nego Consequentiam*? quid ad multa sophismata enucleanda utilius, quam ut *Consequentia* ponderetur? Imò, quocunq; se animus Logicos inter apparatus vertat, *Consequentiam* audiet, inveniet. Non itaq; me operam lusurum esse censeo, si in *genere de Consequentia* breviter aliqua ingenii vires exercendi ergò proponam. Sit ergò bono cum DEO

SECTIO I.

Proponens *ἢ εἰς* seu rationem quiddi-
tativam *Consequentia*.

THESIS I. Consequentia est oratio, in qua ex aliquo aliquid colligitur per notam illativam.

§. 1. Pro debitâ definitionis explicatione notanda I. *Erymologia*. Dicitur *Consequentia* à *Consequendo*, quia est sequela unius ad alterum. Quemadmodum enim omnis denominatio (tradente *Picclom. grad. 2. Phil. mor. c. 13. p. m. 168.*) à forma solet fieri, sicut & à prædicando prædicatio appellationem habet: Ita *Consequentia* à *Consequente* (quod est quasi forma antecedentis) haud incommodè deduci posse asserimus.

§. 2. *Homonymia*. *Consequens* quidem ab autoribus diversis diversimodè usurpatur. Sumitur n. 1. in Logicis pro parte posteriore Enunciati. 2. pro conclusione argumentationis. 3. Pro Corrollariis, quæ è conclusionibus deducuntur, quemadmodum in Mathesi sunt (1.) propositiones (2.) Conclusiones (3.) *Consequentia*, quæ & *consectaria*, Græcè *ἐπακολουθήματα*, dicuntur 4. pro eo quod conveniens est seu Congruens; qua ratione *sib. 2. tit. 7. de donat. Inst. Jur.* dicitur: Nos *consequentia*

Δ 2

nomina

nomina rebus esse studentes constituimus. Sic & Consequen-
tia multipliciter dicitur. Vide præ aliis *Kesler: in aureo tracta-
tu de Consequencia cap. 1. §. 2. Goclen. in Lexic. Philosoph. p. m.*
448.

§. 3. 3. *Synonymia*. Vocatur alias *sequela, collectio, illatio, con-
secutio, Argumentatio*. Vid. *Arnold. de Vsing. tract. 6. parvul. Log.*
Philipp. Durieu in Manud: tract. 3. part. 1. cap. 1. art. 2.

§. 4. Generis loco ponitur ORATIO. Ubi tenendum, ora-
tionem ad minimum ex duabus constare pronuntiatis, quæ sunt
Consequentiæ materiale. Una enim aliqua simplex Enuncia-
tio non potest esse consequentia. Hinc abutuntur (verba sunt
Clariss. Dannenh: in Jd. B. D. & mal. soph.) hac voce, & à com-
muni Doctorum usu abeunt, qui negant Consequentiam ma-
joris: cum aliud sit nexus & cohesio prædicati cum subjecto:
aliud Consequentia, qua Consequens ex antecedente per no-
tam illativam elicitur. Quæ ut in simplicibus & categoricis pro-
positionibus omninò observanda ducimus, ita tamen in Com-
positis & hypotheticis orationibus paullo mitiores simus oportet.
Vide *Excell. Pras. process. disputat. cap. X. & XI.*

§. 5. Dicitur porrò in definitione *ex aliquo aliquid*. Quibus
verbis *antecedens & consequens* innuitur: *Antecedens*, ex quo ali-
quid colligitur: *Consequens*, quod ex alio colligitur. Vide *Ar-
nold. de Vsing. tract. 6. parvul. Logic. Durieu tract. 3. part. 1. cap.*
1. p. m. 164. Regium. l. 3. Diss. Logic. prob. 3.

§. 6. Additur deniq; *per notam illativam*. Nota enim illati-
va est quasi forma Consequentiæ, quâ absente non magis Con-
sequentia est, quam sine copula propositio est propositio. Un-
de non est Consequentia; Omnis homo est animal, & homo
est sensitivus, quia etiamsi posterior propositio rectè sequatur
ex priori: non tamen in illà oratione significatur sequi, ut re-
ctè advertit *Mendoza disp. 10. Log. sect. 9. §. 38. p. 168. Favellus l. 9.*
Logic. c. 3. & ex eo. Regius l. c. Durieu, & alii. Pari modo, si virtus
notæ illationis impeditur per negationem, iterum non est
Consequentia, ut: Non est DEUS. Erg. aliquid est. Vid. *Colo-
nienses super tract. Petri Hispan. de Consequencia.*

SECTIO

Exhibens generales Consequentiaë divisiones.

THESIS. II. Distinguitur (1.) in Bonam & vitiosam.

§. 1. Advertendum divisionem hanc esse non generis in species, seu æquivoci in sua æquivocata. Quod facile constat ex remotione definitionis. Propriè enim & univocè consequentia est, cujus Consequens propriè & univocè sequitur ex antecedente. Jam autem in hoc (*homo est animal. Ergo est Philosophus.*) Consequens non colligitur verè ex antecedente: Ergò non arbitrator, hanc sequelam dicendam simpliciter consequentiam: sed vitiosam & ineptam Vide præ aliis *Tatari: in summulas Petri Hispan. tract. 6. p. 40. col. 4. c. Fonscol. 6. Instit. Dialect. cap. 2. p. 238. & M. Gerard. Hartwicens. super tract. Petr. Hispan. de Consequentia.*

§. 2. BONA definitur, Cujus Consequens verè & legitime inferitur ex antecedente, Vel, ut placet *Arnold. de Vsing. tract. 6. parvul. Logic* in qua impossibile est antecedens esse verum sine Consequente, ut *homo currit. Erg. homo movetur. it. Petrus est animal. Erg. est sensitivus.* VITIOSA est, cujus consequens non legitime inferitur ex antecedente, Vel, in qua possibile est antecedens esse verum sine Consequente, ut: *homo currit, Igitur & asinus currit: it. homo est animal Erg. est rationalis:* non enim verè colligitur hominem esse rationalem ex eo, quod sit animal, cum brutum etiam sit animal & tamen non est rationale.

§. 3. Ex quibus patescit, eam Consequentiam esse veram & legitimam, cujus deductio & collectio ab intellectu formata in dicto de Omni & nullo, itemq; in generali ipsius rei naturâ fundata est: & econtrariò, eam esse vitiosam, cui res ipsa tanquam fundamentû extra intellectum subsistens, non respondet.

§. 4. Duo autem cum primis à *Fonscol. lib. 6. cap. 2* ponuntur indicia, ex quibus indoles bonæ & malæ Consequentiaë eò melius possit cognosci.

§. 5. 1. Si ex veritate antecedentis saltem ex hypothesi data Consequens verum esse deprehenditur, bona & apta est Consequentia; sin minus, vitiosa & inepta. Prioris regulæ membri exemplum potest esse hoc, *Socrates est homo. Erg. Socrates est animal.* Ubi ex veritate ante-

te antecedentis & veritate simpliciter, cognosco etiam verum esse Cōsequens, scilicet: *Erg. Socrates est animal*, ac proinde dico hanc Consequētiā esse bonam. Sic si ex hypothesi datur aliqua propositio esse vera v. g. *Socrates est lapis*, tunc sicut hæc vera est ex hypothesi, sic etiam illa vera erit; *Erg. Socrates non sentit*, ac proinde rursus bona Consequentia erit. Nam si hæc vera est, quod Socrates sit lapis, tunc etiam vera erit, quod Socrates non sentiat. *Posterius hoc: Socrates est homo Erg. est Philosophus*. Vitiosa est Consequentia, quia antecedens potest esse verum, Consequens falsum, & Consequens non propterea verum est, quod antecedens sit verum, ac proinde Consequentis veritas non æstimatur ex antecedente.

§ 6. 2. *Sic quod contradicit Consequenti, repugnat antecedenti, bona est Consequentia; sua minus vitiosa*. Prioris membri exemplum sit hoc: *Socrates est homo, Erg. Socrates est animal*. Bona est Consequentia; quia Enunciatio hæc Socrates non est animal, tanquam Contradictoria Consequentis repugnat antecedenti. *Posterius hoc: Socrates est homo Erg. Socrates est Philosophus*; Vitiosa est Consequentia; quia hoc pronunciatum, Socrates non est Philosophus, quod contradicit Consequenti, non repugnat antecedenti. Neque enim Socrates, si non sit Philosophus, non erit homo. Vid. τὸ πρῶτο Excell. Dn. Præsides lib. 3. *Institur. Logicarum cap. 4. Dn. D. Keslerum tract. de consequentia cap. 2. §. 9. & seqq. Dannenbauerum in J. B. D. sect. 2. cap. 3. §. 37. Arnold. de Vsing. tract. 6. parvul. Logic. Jodoc. Truifetter. Hennach. l. 3. Breviar. Logic. qui latius hoc ipsum deduxerunt.*

§. 7. Nos cum *Præclaris. Dn. Præsides, Regio, Keslerø* addimus adhuc, 3. *In bona Consequentia Antecedens non potest esse verum sine Consequente: In mala autem antecedens esse potest sine Consequente* v. g. *Homo est animal, Erg. sentit*. vera & bona est Consequentia, quia posito hominem esse animal, eo ipso etiam ponitur eundem sentire. Ita posito hominem esse: non potest non sequi animal esse, quia homo est animal. Contra si dico *Petrus est homo, Erg. est dives*, tunc non est bona Consequentia, quia antecedens potest esse bonum sine Consequente. Infiniti enim homines inveniuntur, qui tamen non sunt divites. Sic in hoc: *Hic est*

52

est homo, Erg. est pius, vitiosa sit Collectio, quia prior Enunciatio potest esse vera, ut tamen posterior non sit vera.

Dividitur (2.) in formalem & materialem.

§ 8. FORMALIS est, que *disforme* concludit, & cuius materia etiam impossibili potest applicari. Ita Fonseca l. 6. Institut. Dialectic. c. 3. p. m. 240: *Comimbricensi*; in c. 1. de *proposit. term. & Syllog.* g. 2. artic. 3. p. m. 266. *Mendoza* disp. 10. *Logic. sect. 9.* §. 39. p. 109. *Petrus Hispan.* *Scheiblerus*, *Regius*, *Kesler*, *Dammenhaucr.* ut: *omnis virtus est laudabilis. Temperantia est virtus, Erg. Temperantia est laudabilis.* Additur in materia impossibili apte concludi: Ut: *Omnis leo est lapis, Omnis equus est leo, Erg. Omnis equus est lapis.*

§ 9. Utautem Consequentia formalis sese recte habeat, requiritur ex parte Enunciationum (1.) eadem essentialis qualitas. Hinc non est eadem forma in his: *homo est animal, Erg. est sensus particeps: Homo non est animal, Erg. est sensus particeps:* quia antecedens prioris est affirmativum, posterioris negativum. (2.) eadem quantitas, Igitur hæ Consequentia non sunt ejusdem formæ: *Omnes animal est sensus particeps: Erg. homo est sensus particeps: Quoddam animal est rationis expertus, Erg. Homo est rationis expertus.*

§ 10. Ex parte terminorum requiritur (1.) eadem dispositio & ordo, hinc mutatur forma consecutionis in his: *Omnis virtus est qualitas, Omnis iustitia est virtus, Erg. omnis iustitia est qualitas: Omnis taurus est substantia, omnis equus est substantia, Erg. omnis equus est taurus.* (2.) eadem acceptio & significatio. Igitur in his: *Homo deambulat, Erg. Aliquis homo deambulat: Homo est species, Erg. aliquis homo est species,* non est eadem forma, quia vox homo in antecedente prioris supponitur personaliter pro singulis hominibus disjunctivè; in antecedente autem posterioris simpliciter, id est, pro homine communi præcisè. (3.) idem numerus. Quare hæ non sunt similes formæ. *Nullus homo est mulier, Erg. nulla mulier est aliquis homo.*

§ 11. Ex parte copule requiritur, ut sit eadem. h. e. ut servetur eadem conjunctio ac nexus principalium partium consecutionis. Quâ de causa hæ Consequentia non sunt ejusdem formæ: *Si dies est, sol lucet; Quia dies est, sol lucet.* In priori enim
forma

forma adhibetur particula connectendi seu inferendi, quæ nihil ponit absolute, sed solum innuit, posito antecedente ponit Consequens: in posteriori particula concludendi specialiter, quæ & ponit antecedens & consequens. Plura videantur apud *Tarquetum tractat. 4. super summul. Petri Hispan fol. 26. col. 3. c. Jodoc. Trutfetter. Ifennach l. 3. Epit. Log. Fonseca l. 6. Instir. Dialect. cap. 3. Durrieu tract. 3. §. 8. seqq. Dannenhauer. in Jd. B. D. sect. 2. cap. 3. §. 38. Dn. D. Hornej. in Quæst. 1. ad disp. 6. Log. de formâ.*

§. 12. MATERIALIS, (definiente Fonseca) *quæ vi solius materie concludit, h. e. quæ vi quidem formæ nil colligit, assumpta tamen simili materiâ in eadem forma semper aptè concludit. Materia autem tum dicitur esse similis, quando idem est terminus inferens, idem illatus, vel saltem eadem habituado termini inferentis ad illatum, ut loquitur Durrieu tra ct. 4. part. 1. c. 1. artic. 2. p. no. 220. e. g. Homo est animal. Erg. est sensus particeps. Consequentia materialis bona est, quia propter solam materiam h. e. propter solam rerum significatarum inter se affectionem rectè concludit. Hinc simili materia assumpta etiam aptè in eadem forma concluditur; ut Laurus est planta. Erg. est sensus expers. Nam ut esse sensus particeps, necessariò & universè connexum est cum animali: sic sensus expers cum plantâ.*

Dividitur (3) Materialis in Necessariam & Probabilem.

§. 1. NECESSARIA est, *cujus Consequens necessariò colligitur ex antecedente, ut: Socrates est homo. Erg. Socrates est animal. Cum enim omnis homo sit animal, sequitur necessariò, Socratem esse animal, utpotè qui homo est.*

§. 2. PROBABILIS est, *cujus Consequens colligitur quidem ex antecedente, non tamen necessariò sed maximâ ex parte v. g. Agricola mandat terrâ multa semina. Erg. magnam fructuum copiam percipiet. Hoc non necessariò sequitur ex antecedente sed maxima ex parte. Vid. Fonseca. d. l. c. 4.*

SECTIO III.

Explicans regulas Consequentiarum generales.

§. 1. Solent auctores Logici nonnullas adjicere regulas, quæ Consequen-

Consequentiam respiciunt, ut videre licet apud *Javell. in tract. de Consequentiâ Petr. Hispan. in eod. tract. Colonienf. super Petr. Hispan. fol. 106. 107. seqq. Fonseca. l. 6. Instu. dial. c. 5. Dutricu tract. 4. part. 1. cap. 1. art. 2. Reg. l. 4. disp. Logic. probl. 4. Kest. de Conseq. cap. 4.* quo eò melius apta consecutio videri possit. Nos igitur pauca & quidem generaliora adducemus, quippe reliqua in laudatis auctoribus possunt videri.

§. 2. 1. *Ex vero non nisi verum, verum autem tum ex vero, tum ex falso colligitur. Aristot. l. 2. prior. analyt. 2. §. 2. p. 285.* Prior pars regulæ probatur quia si in antecedente ponuntur duo termini, qui non repugnant cum medio Erg. nec in Consequenti repugnant inter se, vi illius, quæ sunt eadem uni tertio inter eadem. *Franciscus Murc. disp. 4. sum. 9. 2.* 2. Effectus nequit esse toto genere deterior sua causa. Jam verò antecedens habet sese ut causa, Consequens ut effectus Erg. jam falsum deterius est verò Erg. consequens non potest esse falsum, antecedente vero. Posterior pars constat exemplorum inductione. Sic in hoc: *Omnis vitiositas est laudanda. Temperantia est vitiositas Erg. Temperantia est laudanda: Conclusio vera est, & tamen præmissæ falsæ. It: Omne animal est rationale. Erg. quoddam animal est rationale.*

§. 3. *Ποστμακμῶς* inde colligitur, *Conclusionem in Syllogismo ineptè negari concessis præmissis.* Si enim ex veris nil nisi verum fuit, sanè si negare velles conclusionem admisis præmissis, deficeres à rationali, inquit *Mendoza disp. 10. Log. sect. 10. §. 40. p. 169.* Quin imò, præmissæ sunt causa conclusionis in actu posita: ast posita causa in actu non negatur effectus, sonat Logicorum maxima.

§. 4. *Ex falso falsum & verum, falsum autem non nisi ex falso concluditur. Aristot. l. 2. Topic. c. 4. §. 5. p. 567.* Prior pars hisce exemplis probatur: *Omne animal est candidum. Corvus est animal Erg. corvus est candidus: Omne animal est nigrum & corvus est animal. Erg. corvus est niger.* Utraq; argumentatio ex falso antecedente concludit: sed prior falsum consequens & posterior verum. Posterior pars hujus regulæ ex eo vera esse cernitur, qui falsum ἀτόπον in inconveniens quoddam. Jam verò ἐνὸς αἰτίας δοθέντος ὅτι τὰλλα συμ-

B

συμ-

in *Philosophia* dato uno inconveniente, sequuntur alia 1. *Physic. 2. tit.*
10. p. 443.

§. 4. 3. *Ex necessario non nisi, necessarium, necessarium autem*
ex quolibet scil. necessario contingenti vel impossibili colligitur Arist. 1.
poster. 6. §. 6. tex. 50. Prior pars regulæ exinde probatur quia 1.
necessarium est immutabiliter verum; qua ratione autem ali-
quid verum est, ea ratione verum ex illo sequitur. 2. Si ex
necessario sequi posset contingens, cum hoc subinde esset fal-
sum, hoc ipso, quia contingens est, tunc ex vero posset subinde
sequi falsum. Recb. Axiom. Philosoph. N. V. p. 83. Posterior pars pa-
tet exemplis: Omne corpus quantum constat materia & forma,
Cælum est corpus quantum, Erg. Cælum constat materia & forma,
Omnis Philosophus movetur loco: Deambulans est Philosophus, Erg.
deambulans movetur loco: Omnis lapis per se subsistit, Homo est lapis,
Erg. Homo per se subsistit.

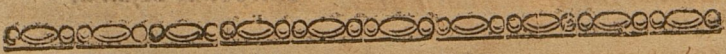
§. 5. 4. *Ex Contingenti nunquam colligitur impossibile, sed vel*
necessarium vel contingens. Contingens autem nunquam ex necessa-
rio, sed vel ex Contingenti vel impossibili concluditur. Pars prior
probatur; quia impossibile semper est falsum, Contingens
autem potest esse verum. Si ergo concederetur, quod ex con-
tingenti impossibile concluderetur, tunc daretur antecedens
verum sine consequente, quod impossibile. Quod autem ex
contingenti colligatur necessarium §. antecedente probavimus.
Quod item ex contingenti colligatur contingens, ex hoc exem-
plo apparet: Omnis Grammaticus est Dialecticus: Homo est Gram-
maticus, Erg. Homo est Dialecticus. Posterior pars probatur: ex
vero nequit colligi falsum, Erg. ex necessario nequit colligi
contingens, ex simpliciter & semper vero, contingenter ve-
rum, atque adeo aliquando falsum. Igitur Contingens col-
ligitur, aut ex contingente aut ex impossibili, quod patet
ex hoc exemplo: Omnis lapis loquitur: Homo est lapis, Ergo
homo loquitur.

§. 6. 5. *Ex impossibili sequitur quodlibet, hoc est, necessarium*
contingens & impossibile. Impossibile autem non nisi ex impossibili
colligitur. Prior pars regulæ ex duabus superioribus tertia scil.

& quarta liquet, ubi ex impossibili sequi necessarium & contingens diximus. Quod verò etiam impossibile inde colligatur ex hoc exemplo patet: *Omnis lapis videt, Sphmaragdus est lapis. Erg. videt.* Posterior regulæ pars ex eo patet, quia si ex necessario aut contingenti colligeretur impossibile, dari posset in bonâ Consequentiâ antecedens verum & consequens falsum, quod supra sect. 2. thes. 2. §. 7. negavimus.

A N N E X A.

- 1. An Logica applicata Scientiæ fiat ipsa Scientia? Aff. contra Piccolom. in Comit. Polit. 1. part. 2. p. m. 975. Finck. Schediasm. part. 2. seh. 26. Sagittar. Quæst. Illustr. Phil. Decur. 1. q. 3.
- 2. An etiam Termini concretivi de D^{eo} possint verificari? Aff. contra Scaligerum de Subtil. Exerc. 35. sect. 2.
- 3. An Individuum possit prædicari? Neg. contra Petrum Hurtadum de Mendoza. disp. 5. Log. sect. 6. p. m. 116. & 117.
- 4. An Logica rectè sibi vindicet tractationem de Prædicamentis? Aff. contra eundem Mendozam disp. 9. Met. sect. 1. p. m. 464.

Cum nequeat quisquam ad culmen pertingere honoris,
 Qui nullas artes excolit ingenuas:
 Laudo tuum Grossi studium; crebrumq; laborem
 Quo Logicam versas scriptaq; cuncta Sophar;
 Ceu probat insignis tua differratio; perge,
 Nam te sudantem præmia magna manent.

properanter scrib.

M. Paulus Röberus, Hallâ-Saxo.

UT dicunt, censent omnes ex ungue leonem:
Sic **GROSSI** quantus fortiter hisce probas:
Dum dicis de ponsæ cathedra, cætera doctus,
Quenam sit veri ritè sequela bona,
Gratulor ut fias permagnus in arte, laboris
Atq; feras magni premia digna tui.

Ex animo f.

M. Christophorus Schrot
Grimâ-Misnicus.

Postquam cepisti sapientum volvere scripta
Publica doctrinæ dans documenta tuæ:
Gratulor ex animo: atq; ut pergas fortius, insto,
Sic etenim veniet gloria, lausq; Tibi.

Fratri suo
f.

M. David Grossius,
Mittveidâ-Misnicus.

F I N I S.

05 A 354

ULB Halle

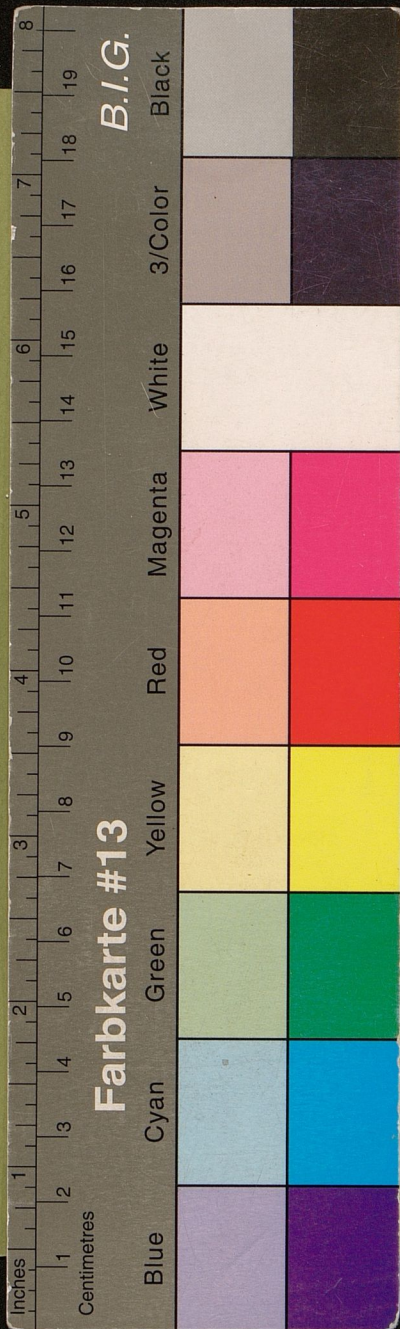
3

004 210 182

WONA

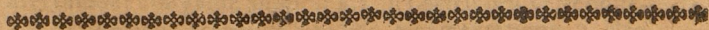

Cum JESU Meo
De
CONSEQUENTIA
IN GENERE,

SUB PRÆSIDIO
Viri plurimum Reverendi, Clarissimi
et Excellentissimi
DN. JOHANNIS SCHARFII,
SS. THEOL. LIC. ejusdemq; P. P. Extraordi-
narii, Logicæ item ac Metaphys.
Ordinarii,

Præceptoris, Promotoris et Patroni
sui æternum venerandi,
Exercitii gratia publicè disputabit
CASPARUS GROSSIUS MITW. MISNICUS.

In Auditorio Majori,
horis matutinis,
Ad diem 27. Julii

WITTEBERGÆ,
Typis JOHANNIS RÖHNERI, Academ. Typogr.
ANNO M DC. XLIII.

tg.

